

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1941 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till vägbyggnader m. m.

(4:e avd.)

1:o) **Vägbyggnader och vägunderhåll.** I propositionen nr 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 har Kungl. Maj:ts under rubriken vägbyggnader och vägunderhåll framlagt förslag (punkt 1, sid. 104—106 av ett vid propositionen såsom bilaga 6 fogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 3 januari 1941) om olika reservationsanslag (B), att avräknas mot automobilskattemedlen, å sammanlagt 80,000,000 kronor.

Departementschefen har under erinran om olika verkställda inventeringar över ytterligare erforderliga vägbyggnader m. m. anfört följande:

Av det anförda framgår, att inom vägväsendets område mycket stora anslagsbehov föreligga. Detta förhållande jämte den omständigheten att arbetena inom nämnda område torde få anses särskilt lämpliga att utföra under tider av arbetslöshet synes mig motivera, att relativt stora belopp för ändamålet anvisas å förevarande tilläggsstat för att stå till förfogande, därest de allmänna förutsättningarna för ianspråktagande av anslag å tilläggsstaten skulle vara för handen. Jag vill ock här erinra om att de av mig tidigare tillstyrkta anslagen till vägväsendet för nästa budgetår sammanlagt nedsatts med omkring 20 miljoner kronor i förhållande till motsvarande anslag i 1940 års statsverksproposition och att därvid förutsatts, att ytterligare medel för ändamålet skulle anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för löpande budgetår.

Beträffande omfattningen av de anslag, som jag sålunda anser böra anvisas å tilläggsstaten, synes ett sammanlagt belopp av omkring 80 miljoner kronor vara lämpligt avvägt. Till jämförelse vill jag här erinra om att å den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1939/40 förskottsanslag upptagits till vägväsendet å ett belopp av tillhoppa 83.5 miljoner kronor. Vad angår fördelningen å olika anslag av nämnda belopp å 80 miljoner kronor föreslås följande:

Bidrag till byggande av broar	kronor	6,000,000
Stensättning av vägar	»	4,000,000
Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna	»	17,000,000
Bidrag till nyanläggning av landsvägar	»	5,000,000
Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar	»	2,000,000
Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar	»	8,000,000
Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden	»	38,000,000.
Summa kronor		80,000,000.

För användningen av dessa anslag synas i huvudsak böra gälla samma bestämmelser som för motsvarande anslag å riksstaten. Skulle av arbetspolitiska eller andra särskilda skäl avvikelser från nämnda bestämmelser vara motiverad, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att därom meddela beslut.

De av mig tillstyrkta anslagen synas böra avräknas mot automobilskatte-medlen.

Utskottet.

Allmänt känt är, att vägarbeten i hög grad äro lämpade för att bereda sysselsättning vid tider av arbetslöshet. Detta förhållande har redan tidigare beaktats i de beredskapsstater som godkändes vid 1938 och 1939 års lagtima riksdagar. Även dessa stater upptogo väganslag till betydande belopp på sätt framgår av nedanstående sammanställning:

	Beredskapsstat		Kungl. Maj:ts förevarande förslag
	1938/39 Kronor	1939/40 Kronor	1940/41 Kronor
Brobyggnader	9,500,000	9,800,000	6,000,000
Stensättning av vägar	8,300,000	8,100,000	4,000,000
Vägarbeten på landsbygden	65,200,000	65,600,000	¹ 53,000,000
Väg- och gatuarbeten i städerna			17,000,000
Summa kronor	83,000,000	83,500,000	¹ 80,000,000

Om man, såsom väl rimligt är, utgår från att nuvarande abnorma situation inom samfärdselväsendet får anses som övergående måste också behovet av fortsatta vägbyggnader betraktas som stort. I sin på hösten 1940 avgivna framställning om anslag till vägväsendet uppskattade sålunda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kostnaderna för utförande av de mest angelägna arbetena å huvudvägarna till i runt tal 600 miljoner kronor och det sammanlagda årliga medelsbehovet för ensamt vägförbättringsarbeten på landsbygden till i runt tal 90 miljoner kronor. Härtill komma vägarbeten inom städernas områden för inemot 300 miljoner kronor på sätt framgår av en under år 1939 gjord inventering.

Det bör också antecknas, att planer för vägbyggnadsföretag inom landets olika delar redan i stor utsträckning föreligga utarbetade, så att företagen kunna sättas igång inom viss kortare tid efter det beslut härom meddelats.

Avvägningen av de anslagsbelopp, som nu böra anvisas, är självfallet en rätt vansklig sak. Med hänsyn till ovan angivna förhållanden och i betraktande särskilt av de anslagsbelopp, som 1938 och 1939 års riksdagar prövade böra utgå till vägbyggnadsarbeten, har utskottet ej funnit anledning frångå departementschefens plan.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

¹ Varav 38,000,000 kronor till vägförbättringar.

att riksdagen må å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen

- 1) till *Bidrag till byggande av broar (B)* 6,000,000 kronor;
- 2) till *Stensättning av vägar (B)* 4,000,000 kronor;
- 3) till *Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna (B)* 17,000,000 kronor;
- 4) till *Bidrag till nyanläggning av landsvägar (B)* 5,000,000 kronor;
- 5) till *Bidrag till nyanläggning av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län (B)* 2,000,000 kronor;
- 6) till *Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar (B)* 8,000,000 kronor;
- 7) till *Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden (B)* 38,000,000 kronor.

2:o) **Hamnar och farleder.** Kungl. Maj:t har under rubriken hamnar och farleder (punkt 2, sid. 106—108) framlagt förslag om olika reservationsanslag (B) å sammanlagt 4,150,000 kronor.

Å allmän beredskapsstat för budgetåret 1939/40 upptogs för hamn- och farledsarbeten ett gemensamt förskottsanslag å 6,930,000 kronor.

Departementschefen har erinrat, att av statsfinansiella skäl hithörande anslag måst å riksstaten hållas inom relativt begränsad ram. Anslagsbehovet vore emellertid betydande. Då hamn- och farledsarbetena vore om än icke i lika hög grad som arbetena inom vägväsendets område lämpliga för att motverka arbetslöshet, syntes skäl tala för att anslag för hamn- och farledsändamål anvisades å den nu förevarande tilläggsstaten. I anslutning härtill anföres följande:

Inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har uppgjorts en den 16 december 1940 dagtecknad promemoria rörande sådana hamn- och farledsföretag, beträffande vilka de förberedande arbetena fortskridit så långt, att företagen kunna påbörjas redan under detta budgetår. I promemorian finnas upptagna företag, avseende handelshamnar och farleder, vilka kostnadsberäknats till sammanlagt något över 7 miljoner kronor, statsunderstödda fiskehamnar för en kostnad av tillhoppa omkring 6 miljoner kronor och statens fiskehamnar för ett beräknat belopp av sammanlagt i runt tal en miljon kronor, eller tillhoppa omkring 14 miljoner kronor. Ett anvisande av ett så högt belopp som sistnämnda summa torde icke böra komma i fråga i detta sammanhang. För egen del anser jag, att ett sammanlagt anslag å 4 miljoner kronor utgör en lämplig avvägning mellan å ena sidan det aktuella behovet av dessa arbeten och å andra sidan de arbetspolitiska synpunkterna på frågan. Beträffande

fördelningen av detta belopp å de olika ändamålen torde böra framhållas, att det sammanlagda anslagsbehovet till bidrag till handelshamnar och farleder i viss mån torde hava minskats till följd av de rådande utrikespolitiska förhållandena, medan däremot behovet av förbättrade fiskehamnar i huvudsak kvarstår oförändrat eller i vissa fall till och med torde hava skärpts till följd av betydelsen att sätta fiskerinäringen i stånd att på mest effektiva sätt bidra till den allmänna folkförsörjningen. Med hänsyn härtill torde vid fördelningen av det angivna beloppet å 4 miljoner kronor tyngdpunkten lämpligen böra läggas å fiskehamnarna. Jag föreslår i anslutning härtill, att anslaget till bidrag till handelshamnar och farleder anvisas med 1.5 miljon kronor, medan återstoden, 2.5 miljoner kronor, fördelas med 2 miljoner kronor å statsunderstödda fiskehamnar och 0.5 miljon kronor å statens fiskehamnar och farleder. För användningen av dessa belopp böra samma bestämmelser gälla som för motsvarande riksstatsanslag.

Utskottet.

Under erinran att tidigare å beredskapsstat betydande anslag varit anvisade även till hamnbyggnader och farledsarbeten får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer,

att riksdagen må å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande reservationsanslag, nämligen

- 1) till *Bidrag till handelshamnar och farleder (B)* 1,500,000 kronor;
- 2) till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar (B)* 2,000,000 kronor;
- 3) till *Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder (B)* 500,000 kronor;
- 4) till *Arbetsmaskiner för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamn- och farledsarbeten (B)* 150,000 kronor.

Stockholm den 11 mars 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Asplund, Bernhard Nilsson, Lindström, Heiding, Sven Larsson, Karl Andersson, Bäckström, Boman, friherre De Geer* och *Sundberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Andersson* i Prästbol, *Ward, Persson* i Falla, *Isacsson, Bergström*, fru *Alvén*, herrar *Hansson* i Rubbestad, *Åkerström, Bergvall, Eriks-*son i Frägsta och *Olsson* i Kullenbergstorp.

Reservation

vid punkten 1:o) (Vägbyggnader och vägunderhåll) av herrar *Johan Bernhard Johansson, Bernhard Nilsson, Sundberg och Persson* i Falla, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Avvägningen av de anslagsbelopp, som nu kunna böra anvisas till vägbyggnader och vägunderhåll, är själfallet en vansklig sak. Det är dock av vikt att även anslagen å tilläggsstat omsorgsfullt prövas och att ej större belopp anvisas än som kunna erfordras i avvaktan på att en kommande riksdag ånyo blir i tillfälle taga medelsbehoven under bedömande. Från dessa utgångspunkter har utskottet ansett fog föreligga för vissa nedsättningar i de av Kungl. Maj:t äskade beloppen. Utskottet anser, att anslaget till bidrag till byggande av broar bör kunna minskas med 3,000,000 kronor till 3,000,000 kronor, anslaget till bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna med 7,000,000 kronor till 10,000,000 kronor samt anslaget till bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden med 10,000,000 kronor till 28,000,000 kronor. Med tillstyrkande alltså att anslagen minskas med sammanlagt 20,000,000 kronor, får utskottet hemställa,

att riksdagen må å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen

1) till *Bidrag till byggande av broar (B)* 3,000,000 kronor;

3) till *Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna (B)* 10,000,000 kronor;

7) till *Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden (B)* 28,000,000 kronor.»